

THE JOURNAL OF THE AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION,
Dl. 136, No. 6.

R. F. FRANK. *Dyspareunia: A problem for the general practitioner.* — Men spreekt van dyspareunie, wanneer de normale coitus belemmerd wordt door pijn of andere stoornissen. Schrijver behandelt achtereenvolgens een aantal organische en psychische oorzaken en geeft aanwijzingen voor de behandeling.

W. D. BEACHAM, C. G. COLLINS, E. P. THOMAS and D. W. BEACHAM. *Ectopic pregnancy.* — Sinds 1906 behandelde men 1095 gevallen van buitenbaarmoederlijke zwangerschap, de abdominale niet meegerekend. Van 750 tuba-zwangerschappen zetelden 60 pCt. rechts, tegen 40 pCt. links. De voornaamste symptomen waren pijn, pijn en bloeding of bloeding. Meestal is er al enkele dagen iets niet in de haak voordat de hevige verschijnselen zich voordoen.

F. W. RANKIN and C. C. JOHNSTON. *Surgical treatment of cancer of the rectum and rectosigmoid.* — Een pleidooi voor de gecombineerde abdomino-perineale resectie in één zitting volgens MILES bij kanker van het rectum en rectosigmoid.

J. VALLS, C. E. OTTOLENGHI and F. SCHAJOWITZ. *Aspiration biopsy in diagnosis of lesions of vertebral bodies.* — Beschrijving van een methode om puncties te verrichten met diagnostisch doel bij afwijkingen van de wervellichamen.

W. W. SPINK, W. H. HALL, J. M. SHAFFER and A. I. BRANDE. *Human brucellosis.* — Een gecombineerde behandeling met streptomycine en sulfadiazine schijnt bij febris undulans nog de beste resultaten te geven.

H. LEICHENGER, G. EISENBERG and A. J. CARLSON. *Margarine and the growth of children.* — Een vergelijkend onderzoek, waaruit geen verschil blijkt tussen de waarde van boter en margarine als voedingsvet voor kinderen.

J. J. KAMPS

BRIEVEN UIT DEN VREEMDE

DE INTERNATIONALE CONGRESSEN

VOOR TROPISCHE GENEESKUNDE EN MALARIA TE WASHINGTON

10-18 MEI 1948

Dit vierde congres bracht voor het eerst na de oorlog de onderzoekers op het gebied der tropische ziekten wederom tezamen. Het derde congres was in 1938 te Amsterdam gehouden; de geregelde vijfjaarlijkse kringloop werd door de oorlog onderbroken. Vroeger waren er afzonderlijke bijeenkomsten voor tropische ziekten en voor malaria; te Amsterdam werd voor het eerst gezamenlijk vergaderd, en thans in Washington is besloten deze samenbundeling ook officieel te bevestigen, zodat over 5 jaar niet weer over „congressen” zal worden gesproken, maar één congres wordt belegd.

Intussen geeft de naam „Congres voor tropische geneeskunde” geen juist denkbeeld van de behandelde stof. Vele ziekten hebben voor de gematigde luchtstreken op zijn minst evenveel belang, zoals de leptospira-infecties, tuberculose, virus- en rickettsia-ziekten, waarvan een, namelijk de epidemische vlektyphus zelfs veel meer een ziekte van koudere luchtstreken is. Toch heeft het samenbrengen van de onderzoekers op de vele bestreken gebieden bijzondere zin, vooral door de zo afwijkende levensomstandigheden in de tropen, waardoor de epidemiologie, de ontstaanswijze en dikwijls ook de bestrijding tussen de keerringen geheel andere aspecten hebben dan daarbuiten.

Internationaal was de bijeenkomst inderdaad. Niet minder dan 41 landen waren vertegenwoordigd. Nederland kwam met een grote delegatie; er waren 6 deelnemers uit Nederland en 7 uit Indonesië, onder wie ook 2 Indonesische collegae. In de drie hotels, waar de meeste deelnemers waren ondergebracht, was het dan ook een babel van talen en stemmen. Alle activiteit was zoveel mogelijk bijeengebracht in de zg. Federal Triangle, een in de laatste jaren

voor de oorlog grotendeels nieuw gebouwd complex van reusachtige regeringsgebouwen tussen Constitution Avenue en Pennsylvania Avenue, met als zijbegrenzing de tuinen van het Witte Huis. De algemene vergaderingen werden gehouden in de grote zaal van het Department of State (Ministerie van Buitenlandse Zaken), een imposante zaal waar zeker voor 1500 tot 2000 mensen plaats is. De sectievergaderingen vonden in diezelfde zaal, in een andere kamer van hetzelfde gebouw, en in zalen van het Department of Commerce en het National Museum plaats. Jammer genoeg lagen al deze gebouwen 10 tot 15 minuten lopen van elkaar verwijderd, zodat het uiterst bezwaarlijk was de tijd te verdelen over de verschillende tegelijkertijd vergaderende secties, en dikwijls voordrachten die bijzondere belangstelling hadden, gemist moesten worden.

Maandag, 10 Mei, ving na de gebruikelijk drukte van inschrijvingen, uitdelen van papieren, programma's, insignes en uitnodigingen, de openingszitting van het congres aan, waarbij de Surgeon General of the U. S. Public Health Service dr. L. A. SCHEELE, tot voorzitter werd gekozen. De officiële opening geschiedde daarna door de Secretary of State, Mr. MARSHALL, die tussen zijn vele internationale besognes tijd had kunnen vinden om het congres toe te spreken. Na de gebruikelijke officiële woorden draaide hij de microfoon de rug toe, en sprak „off the record” meer gemoedelijk tot de vergadering, zijn aanrakingen met de tropische ziekten uit zijn veel bewogen loopbaan aanhalend. Op deze rede werd geantwoord door de voorzitter van het Malaria Congres te Amsterdam in 1938, prof. N. H. SWELLENGREBEL (de Algemene voorzitter van het toenmalige congres toch, prof. GRIJNS, was overleden), die de grote betekenis der hernieuwing van het contact tussen de wetenschappelijke werkers uit de gehele wereld, na de jaren van isolatie voor Europa en half Azië, in klemmende bewoordingen belichtte.

Voor de lezingen was de stof verdeeld over 12 secties, te weten Research and Teaching in Tropical Medicine, Tropical Climatology and Physiology, Bacterial and Spirochetal Diseases, Virus and Rickettsial Diseases, Malaria, Helminthic Diseases, Protozoan Diseases, Nutritional Diseases in the Tropics, Tropical Dermatology and Mycology, Tropical Veterinary Medicine, Public Health en Medical and Veterinary Entomology. In deze secties spraken vrijwel uitsluitend genodigden, en in het overgrote deel der voordrachten werden slechts symposia gegeven over het aan de spreker opgedragen onderwerp. Het gevolg hiervan was, dat voor de ter zake kundige slechts weinig nieuws te horen was. Na de voordracht was gelegenheid tot debat, waarbij elke spreker éénmaal aan het woord mocht komen en slechts 3 minuten spreektijd kreeg toegewezen. Van debat was hierdoor niet veel sprake; de meeste sprekers gebruikten hun 3 minuten om ter kennis van de vergadering te brengen wat hun persoonlijke opvatting en ondervinding over het aan de orde zijnde onderwerp was, gewoonlijk zelfs zonder dat dit veel rechtstreeks verband had met wat de spreker zelf gezegd had. Deze wijze van doen was voor velen onbevredigend en bij de sluitingsvergadering van het Congres werd dan ook een resolutie aangenomen, dat op de volgende bijeenkomst ook gelegenheid tot het houden van vrije voordrachten moest bestaan. De regelingscommissie behield zich wel voor uit de aangeboden lezingen een keus te doen, wat om overlading van het programma te voorkomen ook wel nodig is.

De congresalen waren Engels, Frans en Spaans; het volgen der voordrachten werd vergemakkelijkt, doordat het gesprokene tijdens de lezing werd vertaald in de beide andere officiële talen: deze vertaling kon men met een hoofd-telefoon, gevoed door een draagbare batterij, volgen.

Het was mij natuurlijk slechts mogelijk een betrekkelijk klein deel der voordrachten te volgen, maar uit de gesprekken met de andere deelnemers is wel gebleken, dat ook zij weinig hadden gehoord wat niet reeds was gepubliceerd. Veel belangstelling had de reeds in de literatuur verschenen voordracht van SHORTT (Londen) over zijn waarnemingen over de prae-erythrocytaire phase

van *Plasmodium cynomolgi* in de aap. Vooral van de gelegenheid de praeparaten van de lever der proefdieren met de zeer fraaie sporozoïten persoonlijk te zien, werd druk gebruik gemaakt. Dr. TERZIAN (Naval Medical Centre) toetste de werkzaamheid van nieuwe malaria-geneesmiddelen op de parasieten in de mug. Daarbij bleken de middelen welke de exo-erythrocytaire vormen der vogels doden, de jonge oöcysten ook te doen afsterven. Plasmochine doet dit niet, maar doodt daarentegen de sporozoïten.

Geheel nieuw was de mededeling van HOLT en zijn medewerker, onverwacht in het programma ingelast, over de werking van een nieuw door BURKOLDER (New Haven) uit een in Venezuela gekweekte schimmel bereid antibioticum, chloromycetine, bij vlektyphus. Zowel bij de X19 vlektyphus, welke in Zuid-Amerika werd bestudeerd, als bij scrubtyphus (*tsutsugamushi*, mijtekoorts) waarbij de proefnemingen gedaan werden in Kwala Lumpur (Malakka), bleek het chloromycetine een uiterst sterke, gunstige werking te hebben; bij scrubtyphus bijvoorbeeld, een ziekte die tot nu toe aan vrijwel alle therapeutische maatregelen weerstand bood, zag men daling van de koorts in 1 of 2 dagen en verdwijning der verschijnselen na 2 of 3 dagen, terwijl er geen sterfgevallen voorkwamen. Als deze eerste waarnemingen worden bevestigd, is weer een zeer sterk werkzaam geneesmiddel aan onze tropische artsenschat toegevoegd.

Indruk maakte ook de mededeling van ANTUNES, de leider van de dienst der gele-koortsbestrijding in Brazilië, waaruit bleek, dat de *Aedes aegypti*, de overbrenger der epidemische gele koorts, in geheel Brazilië, uitgezonderd twee moeilijk te bewerken provincies (Amazonas en de monden der Amazone) was uitgeroeid. Samenwerking was thans gezocht met de regeringen der omliggende landen ten einde te trachten geheel Zuid-Amerika op dezelfde wijze te saneren en zo de mogelijkheid van hernieuwd indringen van deze gevaarlijke muskiet te verhinderen. Dit kon des te gemakkelijker, daar Brazilië over thans overtollig geworden, in de bestrijding van de *aedes* geroutineerd personeel beschikt dat in de aanvang leiding kan geven in de nieuw te bewerken gebieden. Vele der aangrenzende landen hadden hun bestrijdingsmaatregelen hiermede thans gecoördineerd; bij de opsomming miste ik helaas Suriname. Toch is het niet alleen uit internationaal oogpunt, maar ook uit eigenbelang wel degelijk aanbevelenswaardig, dat ook in Suriname de *Aedes aegypti* wordt bestreden: zij komt voor in de kustgebieden, terwijl in de binnenlanden het gele-koortsvirus circuleert als „jungle yellow fever”. Het gevaar bestaat dus, dat de *aedes*bevolking van daaruit wordt besmet, waardoor weer een epidemie in Paramaribo en de overige kuststreken zou kunnen ontstaan.

Door GIRARD (Madagascar) werden uitvoerige beschouwingen gewijd aan de vergelijking van het pestvaccin van OTTEN en dat bereid met op Madagascar geïsoleerde avirulente stammen, waarbij dezelfde gunstige resultaten als op Java werden bereikt. De vondst van OTTEN, dat er avirulente peststammen zijn die vooral de cavia, en andere stammen die in het bijzonder de rat immuniseren, vond nadere bevestiging in de mededeling van K. F. MEYER (San Francisco). Hij bereidde antigeenextracten uit de pestbacil waarbij bleek, dat in water oplosbare antigenen bij mens en rat beschermende antistoffen deden ontstaan, terwijl de niet-oplosbare fractie daarentegen de cavia immuniseerde. De hoeveelheden van elk antigeen wisselen sterk in verschillende stammen. MEYER overweegt de mogelijkheid, dat de avirulente bacil, ingespoten bij mens of dier, in de weefsels blijft leven en zo sterkere immuniteit verwekt dan bereikbaar is bij inspuiting van dood materiaal. Voor de bestrijding der sylvatische pest wordt thans ook DDT gebruikt (DAVIS, Pretoria).

Een belangwekkende voordracht was ook die van SABIN (Cincinnati) die het denguevirus in muizenhersenen kon voortkweken. De vondst, dat er immunologisch verschillende stammen zijn, maakt de verklaring der epidemiologie wel gemakkelijker. Het is de vraag, of het door hem geproduceerde vaccin in normale omstandigheden veel betekenis zal hebben. In oorlogstijd kan de be-

scherming van een invasieleger wel van groot gewicht zijn. Wie de uitgebreide epidemieën van dengue in het Japanse leger in Sumatra terstond na de invasie heeft gezien, kan zich voorstellen dat zulks de legerleiding met zorg heeft vervuld.

De Nederlandse delegatie kwam goed voor de dag met 7 voordrachten en vele discussie-opmerkingen. Vooral op de ochtend aan leptospirenziekten gewijd, leek het alsof dit voornamelijk een Nederlandse wetenschap was: 3 van de 4 sprekers waren Nederlanders. De vierde spreker, SAVINO, afkomstig uit Argentinië, kwam met vele waarnemingen uit zijn gebied het evenwicht enigszins herstellen. Vermeldenswaard is nog de mededeling van K. F. MEYER, dat bij het canicola-onderzoek de Syrische hamster een zeer geschikt proefdier is gebleken

Zeer geslaagd en uiterst belangwekkend waren enkele excursies naar de grote laboratoria: National Institute of Health en Naval Medical Centre, beide in Bethesda (Maryland), een drie kwartier afstand van Washington, en Army Medical Centre, bij de stad gelegen. Ik koos het National Institute of Health, een zeer uitgebreid, grotendeels vrij nieuw gebouwencomplex. Na een introductie door de Directeur R. E. DYER kon het gezelschap zich verdelen over de afdelingen die hun bijzondere belangstelling hadden, een zeer praktische maatregel, waardoor op een dergelijke afdeling gewoonlijk niet meer dan 3 of 4 bezoekers tegelijk waren en een rustig gesprek mogelijk was. Ik had gelegenheid nog op twee andere dagen een bezoek van vele uren aan dit laboratorium te brengen en zo nieuwe indrukken op te doen.

Dit instituut is geheel als zuiver wetenschappelijke werkplaats ingericht, en beschikt dan ook over alle hulpmiddelen die de moderne techniek biedt. De in het administratiegebouw ondergebrachte grote bibliotheek, de prachtige photographie-afdeling, waar schitterende natuurgetrouwe kleurenphoto's werden vervaardigd, de andere technische afdelingen, zij zullen alle het werk daar ten zeerste ten goede komen en vergemakkelijken.

De meeste belangstelling trok het pas een half jaar in gebruik zijnde, nieuwe viruslaboratorium. Zoals bekend hebben zich in de laboratoria van het National Institute of Health enige malen een aantal gevallen van laboratoriuminfectie voorgedaan, door het Institute zelf als „epidemie” beschreven, vooral met psittacosis en Q-koorts. De bouw van een reeks laboratoria die betere beveiliging tegen dergelijke ongevallen bieden, was dus begrijpelijk. Het nieuwe gebouw (het Memorial Laboratory, gewijd aan de nagedachtenis der aan in het werk verkregen ziekten overledenen) dat uit 4 verdiepingen bestaat, heeft naast het kleine centrale gedeelte met kantoorlokalen, lifts e.d., twee vleugels; in elke vleugel op elke verdieping is een afzonderlijk laboratorium ingericht, dat zo mogelijk uitsluitend voor het onderzoek van één virus of rickettsiasoort wordt gebruikt. Elke afdeling, te beschouwen als „unit”, bestaat uit een sluis met badkamers, kleedkamers enz. (binnen werkt men in overall) en een aantal laboratoriumkamers, die van alle moderne gemakken voorzien zijn. Verder heeft elke unit haar eigen proefdierkamers. Het enten en afenten van het infectieuze materiaal (voornamelijk eicultures) geschiedt onder glazen kappen (type VAN DEN ENDE) met een desinfecterende schoorsteen, die verspreiding van het virus in de buitenwereld voorkomt; deze kappen zijn weer in afzonderlijke kleine stofvrije kamertjes geplaatst. Bewerkingen waaraan enig gevaar voor verspreiding der smetstof is verbonden, zoals fijnmaken in een WARING-blendor, overschenken van vloeistoffen, schudden enz. geschiedt in een zuurkast. De daarin geplaatste electrisch gedreven werktuigen ontvangen alleen stroom, wanneer het raam van de zuurkast gesloten is. Is de kast open, dan wordt de opening bestreken door een „scherm” van ultraviolet licht uit aan weerszijden geplaatste lampen. Trouwens, luchtdesinfectie door ultraviolet licht van bepaalde golflengte (ong. 2500 Å) wordt op verschillende plaatsen toegepast, zo bijvoorbeeld ook onder de entkappen. Bovendien heeft men de voorzichtigheidsmaatregel getroffen, dat het

gehele laboratorium onder lichte overdruk staat, zodat er steeds een luchtstroom van de werkruimte uit in de zuurkasten, entkappen enz. is. De overdruk is zeer gering; men merkt er niets van en de trek naar de communicatie-openingen met de buitenwereld is zo klein, dat men praktisch niet voor verplaatsing van stof, dus infectie van de lucht onder de kap, behoeft te vrezen. Verder vindt men in de „unit” de verschillende instrumenten die bij het werk nodig zijn: ijskasten van — 30 en — 55° C., koolzuurkist, eierbroedstoven, een broedkamer, vele WARING-blendors (een apparaat waarnaar de gemiddelde Nederlandse laboratoriumarts reikhalzend uitziert, maar waarmede men in Amerika in een drug store „milkshakes” of ice-cream soda ziet maken), apparaatjes voor lyophil drogen enz. Een afzonderlijke desinfectiekamer zorgt ervoor, dat er geen infectieus materiaal uit de „unit” naar buiten gaat.

Mijn belangstelling trok mij naar de afdeling voor vlektyphus, welke echter slechts toegankelijk bleek te zijn voor tegen deze ziekte geënten, een begrijpelijke maatregel na de vele gevallen van (blijkbaar via de ademhalingswegen plaats gehad hebbende) laboratoriuminfecties. Wel kon ik de afdeling voor Q-koorts (dr. LONG) zien, zij het „on my own risk”. Hier was men juist met een uitgebreid onderzoek bezig naar aanleiding van een epidemie van deze ziekte in Los Angeles, waarbij o.a. gebleken was, dat het infectieuze agens in de consumptiemelk voorkwam, zoals dit ook bij schapen en geiten in Griekenland door CAMINOPETROS was gevonden; deze beschouwt dan ook de melk als de voornaamste infectiebron voor mens en dier. Men was thans bezig met een onderzoek van de bevolking van Los Angeles met behulp van de complementbindingsreactie om een denkbeeld te krijgen van de uitgebreidheid der epidemie. Vandaar ook dat men geen antigeen voor de complementbindingsreactie, dat ik gaarne naar Nederland had meegenomen, missen kon.

Op de afdeling van dr. HABEL had men mazelenvirus in eicultuur: het was echter tot nu toe alleen maar aan te tonen door de enting op mens en aap. Op diezelfde afdeling werd een onderzoek verricht naar de mogelijkheid rabiesvirus voor vaccinatie geschikt te maken door bestraling met ultraviolet licht; de antigene eigenschappen zouden zo beter bewaard blijven dan bij doden door een chemisch agens.

De meeste tijd werd besteed op de afdeling voor de „common cold”, waar de doktoren ATLAS en JAWETZ werkten, welke collegae zich veel tijd en moeite getroost hebben mij de werkwijze en inrichting van het laboratoriumgebouw te tonen. Van de common cold zelf was niets te zien: het virus was in de eieren gekweekt, zoals kon worden aangetoond uit infectieproeven met wisselend succes op vrijwilligers; deze proeven werden nu in de gevangenis uitgevoerd. Het voornemen bestaat ten behoeve van de onderzoekingen in het National Institute of Health een groot ziekenhuis in Bethesda te bouwen: 14 verdiepingen met 500 bedden, en meer laboratoriumoppervlak dan de ruimte der ziekenzalen beslaat; over een jaar zou met de bouw worden begonnen.

Dr. JAWETZ heeft ons o.a. uitvoerig ingelicht over de techniek van de enting der eieren, zoals die op dit laboratorium wordt toegepast. Blijkbaar loopt de werkwijze op verschillende plaatsen nogal sterk uiteen; over het algemeen heeft men wel eenvoudiger wijzen gevonden, vooral voor de enting in de amnionzak en de dooierzak, dan in het bekende boekje van BEVERIDGE en BURNET staan beschreven. Waarschijnlijk zullen door het werken met veel groter hoeveelheden eieren kleine fouten gecompenseerd worden.

Naast het viruslaboratorium hadden ook andere werkplaatsen veel aandacht. Het zou mij te ver voeren uitvoerig te beschrijven wat daar te zien was; ik wil mij vergenoegen met melding te maken van de waardering der Nederlandse congresbezoekers voor de uitvoerige wijze waarop zij overal, over voedingsvraagstukken, electronenmicroscopie, amoebencultuur, opsporen van tracer-elementen in organen, trematodendermatitis, malariavraagstukken, Rickettsial pox en wat niet al werden ingelicht.

Een andere excursie was helaas minder geslaagd door tijdgebrek. Een ochtend was gewijd aan een bezoek aan het JOHNS HOPKINS Institute in Baltimore, maar de reis (die overigens, per autobus gedaan, zeer de moeite waard was en ons een inzicht gaf in de landelijke toestanden) was te lang, zodat het bezoek in Baltimore weinig tijd overliet voor bezichtiging en bespreking met de plaatselijke werkers. Ik had die ochtend een rondgang door het ziekenhuis gekozen, doch kreeg niet veel anders dan de gangen te zien.

Twee avondbijeenkomsten waren gewijd aan de herdenking van ongeveer een halve eeuw geleden plaats gehad hebbende gebeurtenissen. In een groten-deels gevulde congreszaal, in tegenwoordigheid van vele genodigden, werd de ontdekking door WALTER REED en zijn medewerkers, van de overbrenging der gele koorts door de Aëdes aegypti herdacht. Onder de eregasten, waaronder verscheiden medewerkers van REED, bevond zich ook een der soldaten van het Amerikaanse leger, die zich als proefobject ter beschikking had gesteld: hij had in de bekende vuile bedden van gele-koortslidgers geslapen en was daarbij gezond gebleven, terwijl hij zich daarna door een besmette aëdes had laten steken, en door de ziekte te krijgen bewees, dat hij niet ongevoelig voor het virus was. Nog 2 der proefpersonen schijnen in leven te zijn, maar zij konden niet op de herdenkingsbijeenkomst verschijnen. Nadat SOPER, de bekende gele-koortsonderzoeker, de verschillende eregasten had voorgesteld, werd een uitnemende rede met lichtbeelden gehouden door HENCH, zelf geen tropenarts, maar uiterst deskundig in de bijzonderheden van het leven van REED.

Een tweede avond herdacht het feit dat 50 jaar geleden Sir RONALD ROSS de wijze van overbrenging van malaria had ontdekt. De bekende malarioloog RUSSELL leidde de avond in. Sir MALCOLM WATSON, die nog met ROSS had samen-gewerkt, gaf daarna persoonlijke reminiscenties aan deze NOBEL-prijswinnaar.

De avond voor de sluitingsvergadering ten slotte was ingenomen door het congresdiner, waar vele honderden leden met hun dames aanzaten. Van de redevoeringen aan het dessert mag vooral worden genoemd een uiterst geestige rede van HACKETT, waarbij de malariologen in het bijzonder op de korrel werden genomen. Het einde van de avond bracht het gewichtigste, namelijk de uitreiking van een tweetal prijzen. Wie de prijswinnaars waren, was „top secret”. Eerst werd uitgereikt de LAVERAN-prijs, bestemd voor degene die de beste voordracht over malaria op het congres had gehouden. De prijswinnaar was SHORTT voor zijn onderzoekingen over de extra-erythrocytaire phase van Plasmodium cynomolgi; SWELLENGREBEL die aangewezen was deze onderscheiding uit te reiken deed dit in een zeer waarderende rede. Daarna kwam de WALTER REED-medaille, een onderscheiding van de American Society of Tropical Medicine, welke uitgereikt werd door DYER, en toen bleek het, dat deze eervolle onderscheiding ten deel viel aan N. H. SWELLENGREBEL voor zijn uitstekende werk over malaria vooral in Nederland en Oost- en West-Indië. Het minuten durende applaus bewees, dat deze keus de algemene instemming had, en toonde nog eens weer aan, wat tijdens het congres herhaaldelijk was gebleken, hoezeer SWELLENGREBEL als mens en man van wetenschap werd gewaardeerd. Het „top secret” was inderdaad goed bewaard gebleven; de keus was voor de onderscheidene een volkomen verrassing, zoals ieder die de uitreiking bijwoonde, kon vaststellen.

De sluitingsvergadering van de volgende dag, waar o.a. de bovengenoemde resoluties werden aangenomen, en een commissie werd benoemd om het nieuwe congres voor te bereiden, bracht het einde van het congres.

De dagen dat men nog in Washington kon blijven, werden goed gebruikt voor verdere bezoeken aan de als steeds gastvrije laboratoria, terwijl nog tijd overbleef de mooie tuinstad Washington nader te leren kennen, het nationale kerkhof Arlington, de verschillende monumenten en vooral het nieuwe National Museum of Art met de prachtige schilderijencollecties van MILTON en KRESS te bewonderen. De Zondag tijdens de congresweek was besteed aan

een boottocht naar het landhuis van Generaal WASHINGTON, Mount Vermont, waar namens de congressisten een krans werd gelegd op het graf van deze grondlegger der Amerikaanse Republiek.

De Nederlandse delegatie was in de congresweek nog te gast op drie andere bijeenkomsten: een middag werd de lunch gebruikt bij de ambassadeur, Mr. VAN KLEFFENS, door welke hoffelijke geste wij ons in het verre land weer in een vaderlands milieu voelden; de gezantschapssecretaris dr. REUGHLIN bood ons een cocktail party aan, waarbij wij gelegenheid hadden kennis te maken, of, wat voor velen het geval was, de kennismaking te hernieuwen met de staf der ambassade, en de COOLIDGE Foundation, een genootschap dat o.a. door de uitreiking van studiebeurzen, in het bijzonder aan wetenschappelijke werkers in Zuid-Oost-Azië het hun mogelijk maakt een tijdlang in Amerika te werken, richtte een diner aan, waar de Nederlandse delegatie het genoeg had kennis te maken met de heren J. TH. CREMER en H. COOLIDGE, Trustees dezer Foundation, en tevens in de rustige tafelspheer langdurige gesprekken te houden met de eveneens uitgenodigde vooraanstaande Amerikaanse mannen van wetenschap.

Vat ik samen dan moet ik dit congres zeker een succes noemen; zoals het op congressen meestal het geval is, niet zozeer door het aanhoren van lezingen, die men later na druk toch beter kan bestuderen, dan wel door het langdurige en veelvuldige persoonlijke contact met de onderzoekers uit de gehele wereld, en de mogelijkheid kennis te nemen van de werkwijzen in het ontvangende land. Er is over het algemeen hard gewerkt en men heeft veel geleerd, mede dank zij de uitnemende gastvrijheid der Amerikaanse collegae. Zo kwam het einde. De gasten uit de gehele wereld verspreidden zich daarna; velen bleven nog korte tijd in Amerika om verdere indrukken op te doen in dit belangwekkende land.

Amsterdam, Augustus 1948

W. KOUWENAAR

ARTS EN SAMENLEVING

BESPREKINGEN

TEGEN DE KWAKZALVERIJ? — Meer dan 25 jaar geleden deelde een Amsterdamse geneesheer in dit *Tijdschrift* mede, dat hij de behandeling van een van zijn patiënten, bij wie de diagnose pleuritis exsudativa dextra was gesteld, aan een „helderziende genezer” had toevertrouwd. Zijn aanvankelijke overweging was geweest: „worden niet vaak de geestelijke krachten miskend die in ons, in onze patiënten schuilen?”; „wordt bij de vordering der wetenschap niet vaak al te zeer vergeten, dat een mens wel uit organen bestaat, maar dat „organen” zich niet laten behandelen, indien de „mens” wordt vergeten?”

De goede bedoeling eindigde met een mislukking, zodat de arts zich tenslotte gerechtigd achtte de „helderziende”, die hij tot samenwerking had uitgenodigd, ernstig te vermanen. De man zou voortaan moeten bedenken dat de lijdens, die bij hem hulp zoeken, niet uitsluitend zenuwpatiënten zijn, die van suggestie baat kunnen vinden. Hij behoorde te begrijpen, dat zijn onvermogen organische afwijkingen te herkennen voor menige zieke een gevaar betekent.

Prof. RUTINGA heeft op zijn beurt de arts de les gelezen. Zie hier zijn overweging:

Een helderziend genezer. Gaarne zou ik enkele opmerkingen willen maken naar aanleiding van de mededelingen van dr. in het vorig nummer van ons